

Eliana-Alina COMAN
(Universitatea de Vest
din Timișoara)

**Avantajele și dezavantajele
unei lecții digitale în predarea
limbii române pentru străini.
Studiu de caz: timpul imperfect**

Abstract: (Advantages and disadvantages of a digital lesson in teaching Romanian to foreigners. Case Study: Past Continuous) Technological development and recent changes in the form of learning provide a number of innovative aspects of language teaching. The process of teaching Romanian as a foreign language can be enriched by the study of the possibilities provided by current technology. With the expansion of online education and the emergence of numerous language learning applications, teaching Romanian to foreigners requires an increased attention. The changes that have taken place in recent years in education have inevitably influenced the teaching of the Romanian language to foreigners. The study *Advantages and disadvantages of a digital lesson in teaching Romanian to foreigners. Case Study: Past Continuous* presents parent learning opportunities through a digital lesson. The first part of the study presents the peculiarities of the Past Continuous tense in Romanian and the difficulties encountered by foreigners in its use. The second part is centred around a digital lesson, which gives the student independence in discovering and learning the Past Continuous tense. Presented in relation to a traditional lesson, the digital lesson proposes an innovative vision of Past Continuous tense and enriches the possibilities of grounding the knowledge. The practical part of the study presents the advantages and disadvantages of the lesson, its role in the learning process and the new research horizons that emerged with these lessons.

Keywords: *Romanian, verb, digital, education, language.*

Rezumat: Dezvoltarea tehnologică și schimbările survenite recent în educație pun la dispoziție o serie de aspecte inovatoare în ceea ce privește predarea limbilor străine. Predarea limbii române ca limbă străină poate fi îmbogățită prin posibilitățile de studiu puse la dispoziție de tehnologia actuală. Odată cu extinderea învățământului online din ultimii ani și cu apariția numeroaselor aplicații de învățare a limbilor străine, predarea limbii române pentru străini necesită o atenție sporită din partea cercetătorilor. Schimbările survenite în ultimii ani în procesul educațional au influențat inevitabil predarea limbii române pentru străini. Lucrarea *Avantajele și dezavantajele unei lecții digitale în predarea limbii române pentru străini. Studiu de caz: timpul imperfect* prezintă posibilitățile de învățare prin intermediul unei lecții digitale. Prima parte a studiului prezintă particularitățile timpului imperfect în limba română și dificultățile întâmpinate de străini în utilizarea sa. Partea a doua este concentrată în jurul unei lecții digitale, care să îi confere studentului independență în descoperirea și învățarea timpului imperfect. Prezentată în raport cu o lecție tradițională, lecția digitală propune o viziune inovatoare asupra timpului imperfect și îmbogățește posibilitățile de fixare a cunoștințelor. Partea practică a lucrării prezintă avantajele și dezavantajele lecției, rolul său în cadrul procesului de învățare și noile orizonturi de cercetare apărute odată cu aceste lecții.

Cuvinte-cheie: *română, verb, digital, educație, limbă.*

Studiul *Avantajele și dezavantajele unei lecții digitale în predarea limbii române pentru străini. Studiu de caz: timpul imperfect* este rezultatul unei experiențe de predare marcată de trecerea de la forma de predare online la cursurile cu prezență fizică. Ipoteza de la care am inițiat acest studiu este aceea că lecția digitală pune la dispoziție o formă de învățare eficientă, cu condiția existenței materialelor didactice potrivite, care să răspundă nevoilor unui public neomogen, cum a fost cazul grupei de studenți de la Programul Pregătitor pentru Cetățenii Străini, cu care am realizat acest experimentul practic al acestui studiu.

În contextul în care restricțiile impuse de pandemia de Coronavirus au determinat întinderea cursurilor online pe parcursul a aproape doi ani universitari, conținuturile digitale de învățare au început să fie din ce în ce mai utile în ceea ce privește predarea limbii române pentru străini. Contextul pandemic a generat cu rapiditate o bibliografie concentrată în jurul educației asistate de bogata ofertă tehnologică pe care o avem în prezent la dispoziție. Au fost definite explicit o serie de concepte și abordări care includ contribuția tehnologiei în procesul de predare / învățare, termenul cel mai cuprinzător fiind acela de *e-learning*:

„E-learning reprezintă interacțiunea dintre procesul de predare-învățare și tehnologiile informaționale și de comunicare (TIC), acoperind un spectru larg de activități, de la învățământul asistat de tehnologie (digitală) până la învățământul desfășurat în întregime în manieră online.” (Grosseck & Crăciun 2020, 18).

Tehnologia informațională oferă diferite posibilități în educație, bibliografia de specialitate descriind aspecte precum: învățare asistată de calculator, învățare bazată pe calculator, învățare bazată pe tehnologie, învățare bazată pe web, predare bazată pe internet și diferite paradigme inovatoare. (Grosseck & Crăciun 2020, 18).

În ceea ce privește limba română ca limbă străină, există câteva repere bibliografice care trimit la perioada de început a apariției materialelor digitale de învățare a limbii române. Aceste materiale au fost adesea create în completarea unor manuale apărute în format fizic. Site-ul www.vorbiromaneste.ro găzduiește o serie generoasă de manuale de învățare a limbii române pentru cetățenii străini de diferite vârste. În completarea acestora site-ul pune la dispoziție un conținut digital interactiv, cu exerciții practice, unde cursantul poate interacționa cu platforma, primind răspunsurile corecte sau având posibilitatea de a asculta diferite texte. De asemenea, poate fi amintită și platforma video.elearning.ubbcluj.ro, care oferă o serie de conținuturi didactice audio-video, dar și alte materiale de învățare a limbii române, cum sunt fișele de lucru cu posibilitate de a fi parcurse în format fizic.

Timpul imperfect are „structură morfematică simplă: radical (R) + un sufix (S) + desinență (D).” (GALR 2005, 423) Cu toate acestea, imperfectul presupune o serie de provocări pentru cetățenii străini. În urma experienței didactice, se pot observa câteva aspecte fundamentale în predarea timpului imperfect pentru străini. Învățarea acestuia depinde în mare măsură de cunoștințele dobândite anterior de către studenți în privința verbului. Întrebuițarea cât mai corectă a timpului prezent al modului indicativ

contribuie în mod pozitiv la înțelegerea timpului imperfect. În aceeași măsură, cunoașterea timpului perfect compus de către studenți aduce un aport pozitiv în înțelegerea unui alt timp trecut, cum este imperfectul. Legătura cu timpul prezent al modului indicativ este asociată mai degrabă dificultăților de pronunțare. În condițiile în care studenți cu limbi materne îndepărtate ca sistem fonetic de limba română nu au dobândit cunoștințele necesare în ceea ce privește timpul prezent al modului indicativ și fac diferite confuzii în scris și în comunicarea orală la forme verbale de tipul *el termină, noi terminăm, noi bem, noi mergem, noi vorbim, noi hotărâm* etc., înțelegerea funcționării timpului imperfect poate fi compromisă. Sinonimia imperfectului cu un condițional perfect impune cunoașterea de către studenți a modului condițional și îi conferă imperfectului un grad suplimentar de complexitate în raport cu alte timpuri verbale.

Timpul imperfect este prezentat astfel în cărțile de gramatică pentru străini:

„Timpul imperfect este un timp trecut.

Exprimă:

- o acțiune continuă (durativă) în trecut:
Copiii dormeau când mama a ajuns acasă.
- o acțiune repetată (iterativă) în trecut:
Anul trecut mergeam în fiecare vineri la filarmonică.
Mereu își aduceau aminte de copilărie.
- o condiție / acțiune nerealizată:
Dacă veneai mai devreme, îl găseai acasă.
- unele cereri făcute politicos:
Voiam să vă întreb ceva.” (Sterpu 2012, 199).

Manualul coordonat de Otilia Hedeșan sintetizează timpul imperfect astfel:

„Acțiunea trecută în desfășurare. Indicativul imperfect

Comparați:

Ieri, între ora 17.00 și ora 19.00, am montat mobila. Musafirii au venit la ora 18.50.

Ieri, în timp ce montam mobila, au venit musafirii.

montam – acțiune în desfășurare în trecut

au venit musafirii – acțiune încheiată în trecut

Imperfectul se formează la fel la toate conjugările.” (Hedeșan

2012, 39)

Studiul *Avantajele și dezavantajele unei lecții digitale în predarea limbii române pentru străini. Studiu de caz: timpul imperfect* a fost elaborat după revenirea la cursurile în format fizic, după o perioadă de aproape doi ani de cursuri online, perioadă în care studenții au dobândit deprinderile necesare în utilizarea lecțiilor digitale. Elaborată pe marginea învățării timpului imperfect, lecția digitală impune observații de care se va ține ulterior cont:

- Conținutul acesteia este interactiv și elaborat în limitele impuse de platforma în care este realizat.
- Necesitatea asistenței din partea unei echipe de specialiști care să intervină în cazul unor eventuale probleme de natură tehnică.

Studiul de caz propus a fost realizat pe marginea lecției digitale despre timpul imperfect al modului indicativ, o lecție pe care studenții au parcurs-o individual. Etapa a doua a studiului a constat în completarea unui chestionar de către studenți. Această etapă a conturat atât aspectele pozitive, cât și dezavantajele unei lecții digitale. Lecția a fost realizată în platforma Livresq (accesibilă la linkul <https://library.livresq.com/details/6370c958ca8a7e000826a9d4>) și face parte din ceea ce bibliografia de specialitate numește un *software educațional*, definit astfel:

„Software-ul educațional se referă la aplicații construite în scop didactic, ce vizează atingerea unor obiective educaționale pliate pe conținuturile teoretice, pe activitățile experimentale / practice și pe competențele vizate de programele școlare. Software-ul educațional practic împletește produsul informatic cu designul pedagogic, fiind o alternativă digitală la metodele și mijloacele tradiționale.”
(Grosseck & Crăciun 2020, 23)

Aflată la nivelul B1 conform Cadrului European Comun de Referință pentru Limbi, grupa cu care am lucrat a fost o grupă neomogenă la nivel de limbă maternă și la nivel de experiență în învățarea limbilor străine, ceea ce a determinat necesitatea unor materiale aproape personalizate de învățare a limbii române. În cazul lecției despre imperfect, aceasta a fost proiectată pentru a fi parcursă individual, de către studenți care fie nu au fost prezenți la lecția în format fizic, fie au dorit să își fixeze cunoștințele asimilate deja în cadrul seminarului fizic despre imperfect.

La nivel de conținut, este de subliniat faptul că lecția digitală de limba română pentru studenții străini, destinată studiului individual, nu permite predarea simultană a mai multor elemente, așa cum se petrec lucrurile în cadrul lecțiilor tradiționale, unde pot fi incluse mai multe straturi de conținut (noțiuni de vocabular sau diferite structuri gramaticale). Lecția despre imperfect are ca elemente de sprijin vocabularul cunoscut, cu un eventual număr redus de elemente noi în acest sens. În cadrul unei asemenea lecții, ascultarea și repetarea constituie etape importante în parcurgerea conținutului. Chestionarul completat ulterior de studenți a constat din 6 întrebări care să releve avantajele și dezavantajele unui astfel de material de învățare. Întrebările au fost concepute într-o limbă adecvată nivelului studenților:

- Care sunt cele mai importante diferențe între cum ați învățat timpul imperfect la seminar și cum ați învățat timpul imperfect din lecția digitală?
- Ce ați învățat în plus din lecția digitală despre timpul imperfect?
- Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, care sunt avantajele unei lecții digitale?
- Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, care sunt dezavantajele unei lecții digitale?

- Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, credeți că lecția digitală poate fi utilă pentru învățământul în format fizic?
- Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, credeți că lecția digitală poate fi utilă pentru forma de învățământ online?

La cea dintâi întrebare am primit din partea grupei de studenți următoarele răspunsuri, pe care nu le-am corectat, mai cu seamă dacă acestea sunt în întregime inteligibile:

1. „Din lecția digitală avem multe exerciții* cu răspunsuri.”
2. „Ambele method* de predare sunt bune. Nu am probleme. Dar cursul este digital învață atât de bun*.”
3. „Diferențe sunt că eu pot să repet lecția mai bine pentru că este înregistrată.”
4. „În clasă, dacă am avut întrebări, am putut să întreb doamna profesoara și în lecția digitală, ca deja se înțelege foarte ușor, din păcate dacă există ceva ca nu se înțelege nu avem doamna profesoara în față pentru a întreba.”
5. „Cele mai importante sunt recapitulare și ascultare.”
6. „Cele mai importante diferențe sunt că la clasă pot întreba ce nu îmi este clar.”
7. „Lecția digitala este bun* pentru mine. Acum în clasă noi învățam atât de mult.”
8. „În opinia mea, era mai simplu din lecția digitală pentru că poți să te repeți de multe ori și pentru că are mai multe exerciții, poți să vezi dacă e corect sau nu.”
9. „Cele mai importante diferențe că în lecție digitală putem să ascultăm la* verbe și putem să repetăm mai mult.”

La întrebarea a doua, *Ce ați învățat în plus din lecția digitală despre timpul imperfect?*, am primit următoarele răspunsuri:

1. „Am înțeles* bine din cauză că am avut multe exerciții*.”
2. „Un cuvânt pe care îl repetăm de atâtea ori. Uneori față în față atât de multe întrebări pe care nu le pot pune. Dar online putem”
3. „Am putut să învăț să pronunț verbele mai bine pentru că timpul imperfect este dificil să îl pronunț.”
4. „După lecția digitală am repetat tot care am învățat despre timpul imperfect în clasa noastră, am învățat mai bine cum pot să îl folosesc în modul condiționat* și niște verbe care au forma neregulat* in* timpul acesta.”
5. „Când am studiat din lecția digitală, eu încerc să mă obișnuiesc cum să pronunța corect* și am putut să repet fiecare cuvânt sau verbul.”
6. „Există mai multe exemple, pot să citesc mai mult.”
7. „toată lecția se aranjează acolo”
8. „Am învățat pe platforma timpul imperfect pentru că nu am putut să vin în clasă.”
9. „Am putut să studiez cum să pronunți verbele în timpul imperfect.”

La întrebarea a treia, *Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, care sunt avantajele unei lecții digitale?*, studenții au răspuns:

1. „Putem să refacem exerciții*.”
2. „Atât de multe beneficii ale unei lecții digitale. În primul rând, totul despre e-learning. Nu trebuie să caut hârtie. toată hârtia organizată este a lor.”
3. „pot să repet de mai multe ori.”
4. „Avantajele sunt foarte clar*, după clasă, studenții pot să repete, să audă din nou tot au învățat în mod digital, adică se formează o învățare mai consistente* și ajută foarte mult pentru a înțelege lecții următoarele*.”
5. „-Este mai ușor să repet lecția.
-Pot să ascult din nou.
-Pot să repet lecția undeva cu telefon*.
-Este mai interesant.”
6. „Avantajele unei lecții digitale sunt că există culorii*.”
7. „avantajele lecții digitale multe lecție. * eu pot găsi rapid.”
8. „- Poți să te înveți când vrei tu
- Vezi dacă răspunsurile sunt corecte
- Nu ai nevoie de mult timp
- Pot să te practici.*”
9. „În general, există multe avantajele* ca putem să repetăm mai mult și exista mulți exerciții.”

La a patra întrebare, *Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, care sunt dezavantajele unei lecții digitale?*, am primit răspunsurile:

1. „Poate să nu înțeleg cum se folosește.”
2. „Nu cred că au dezavantaje.”
3. „În opinia mea nu sunt dezavantajele la lecția digitală.”
4. „Nu avem cineva care poate sa ne explic* ceva ca nu se înțelege. Cred ca doar asta, din punctul meu de vedere.”
5. „Pentru mine, nu am găsit dezavantaje cu lecția digitală. Pentru că am stat în oraș, eu am internet și este ușor să deschide platforma. * Probabil dacă în sat, ar fi mai greu pentru că internetul nu e bine.*”
6. „Din punctul meu de vedere, nu există.”
7. „Nu putem vorbi unii cu alții, Nu-i” putem întreba direct pe profesoară.”
8. „- Poți să întrebări ”
- Poți să ai lucruri pe care nu înțelegi
- Câteodată platforma nu funcționează* bine”
9. „Pentru mine nu sunt dezavantajele*.”

La cea de-a cincea întrebare, *Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, credeți că lecția digitală poate fi utilă pentru forma de învățământ online?*, studenții au răspuns:

1. „Da.”
2. „Cred că educația online este foarte bună.”
3. „Da, sigur că poate să fie utilă pentru forma de învățământ online.”
4. „Da, sigur, foarte utilă.”
5. „Da. Este foarte util pentru forma de învățământ online.”
6. „Da, sigur că da.”
7. „ambele lecții sunt bune pentru mine.”
8. „Da, pentru mine a fost foarte utilă și cred că și pentru alți*.”
9. „Da sigur că poate să fie.”

La ultima întrebare, *Gândindu-vă la lecția digitală despre timpul imperfect, credeți că lecția digitală poate fi utilă pentru învățământul în format fizic?*, studenții au răspuns:

1. „Da.”
2. „Lecția digitală este foarte bună pentru mine. Mă simt relaxat să învăț online.”
3. „Da poate să fie, dar ea timp mult la școală și să* pierde timpul.”
4. „Cred ca da, e foarte ușoară, adică se înțelege foarte bine formatul digital, așa cum am învățat în format fizic cred ca dacă se folosește doar format digital se învața foarte bine timpul imperfect.”
5. „Da, lecția digitală poate fi utilă pentru învățământul în format fizic (la școală).”
6. „Da, sigur.”
7. „Ambele lecții sunt bune. însă orele de dimineață vin de la cămin puțin mai greu.”
8. „Da, studenții când pot să repete, pot să vadă acolo ce nu ai înțeles sau ce ai uitat, pot să se practice mai mult. De asemenea, când nu pot să vină la cursuri, pot să învață* din platforma*.”
9. „Poate dar cred că pierde mult timp.”

În urma analizării răspunsurilor primite din partea studenților, rezultă o imagine cu caracter pozitiv a lecției digitale, în sensul în care aceasta prezintă o gamă generoasă de avantaje. Unele dintre răspunsuri erau previzibile, lecția digitală distingându-se fundamental de cea clasică prin elemente interactive sau culori atractive. Se remarcă și o latură imprevizibilă a răspunsurilor, latură care privește exclusiv partea de limbă română ca limbă străină: imposibilitatea de a înțelege sarcinile de lucru, dar sublinierea de către studenți a posibilităților de a repeta, respectiv de a exersa pronunțarea corectă. Cele din urmă recuperează o latură ușor minimalizată în materialele de învățare a limbii române. În cazul timpului imperfect, s-a putut observa importanța diferențierii de timpul prezent, o problemă pentru străinii care învață limba română. În același timp, se subliniază importanța rolului cadrului didactic, indiferent de posibilitățile puse la dispoziție de lecția digitală.

Concluzia principală a acestui studiu este aceea că lecțiile digitale vor genera în viitor orizonturi noi în educație. Studiul de caz a probat ipoteza că adaptată nevoilor studenților, lecția digitală este o formă eficientă de învățare. În ceea ce privește limba română pentru străini, spațiul digital acoperă o serie de nevoi generate de diferite situații și vine în întâmpinarea studenților care din diferite motive nu pot frecventa cursurile sau au nevoie să recupereze o lecție pierdută. În același timp, lecția digitală este și un material suplimentar de studiu pentru toți cursanții.

Referințe bibliografice

- Guțu Romalo, Valeria (coord.). 2005. *GALR*, vol. I. *Cuvântul*. București: Editura Academiei Române.
- Hedeșan, Otilia (coord.), Elena Jebelean, Florentina Leucuția. 2012. *Bun venit în România. Manual de limba română pentru străini începători*, Ediția a III-a. Timișoara: Tipografia Partoș.
- Sterpu, Iolanda. 2012. *Limba română pentru străini, gramatică și exerciții*. Iași: Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.

Webografie

- Grosseck, Gabriela, Crăciun, Dana (coord.). 2020. *Ghid practic de resurse educaționale și digitale pentru instruire online*. Timișoara: Editura Universității de Vest, online la: https://www.researchgate.net/publication/349394100_Ghid_practic_de_resurse_educationale_si_digitale_pentru_instruire_online, ultima accesare: 11 VI 2022.
- <https://library.livresq.com/details/6370c958ca8a7e000826a9d4>, ultima actualizare la 13 noiembrie 2022.